

mand paa en Forespørgsel blev udtalt følgende Anskuelse om Lovgivningens Opfattelse af Spørgsmaalet, og med den ærede Formands Tilladelse vil jeg oplæse nogle faa Sætninger deraf. Indenrigsministeriet udtaler som sin Mening, at den ældre Lovgivning utvivlsomt gik ud fra den Forudsætning, at Huse lige- saavel som Gaarde vare undergivne Fæstetvang, hvilket navnlig tydeligt synes at fremgaae af Forordningen af 21de Februar 1702 om Borneffskabets Ophævelse. Vel er det nu, saavidt Ministeriet skjønner, utvivlsomt, at den senere Lovgivning, der alene omtaler Gaarde som Gjenstand for Bortfæstelse, har forladt denne Anskuelse, men, siger endvidere Ministeriet, paa den anden Side synes det dog, at den ældre Lovgivnings Anskuelse alene kan anses for at være sat ud af Kraft med Hensyn til de Landeiendomme, der utvivlsomt henhøre under Begrebet om Huse og Huuslodder, og navnlig skjønnede det ikke rettere, end at, naar der er Spørgsmaal om, hvilke Fordeieendomme der vilde være at henregne under dette Begreb og saaledes være undtagne fra Fæstetvang, Saadant maa være at forstaae i Overensstemmelse med de Regler, som i andre Henseender indeholdes i Lovgivningen, og at der ikke kan lægges til Grund, hvad der efter Skik og Brug i forskjellige Egne af Landet henregnes til Gaarde og Huse. Ministeriet antager altsaa her, at den historiske Egenskab ved en Eiendom ikke er afgjørende, men at en Eiendom, naar den er over een Ed. Hartkorn, skal være Fæstetvang undergivet, og, naar den er under een Ed. Hartkorn, skal være fri derfor. Ministeriet tilføjer imidlertid, at Spørgsmaalet er tvivlsomt, og at det derfor maa anses det for ønskeligt, at det kommer til Afgjørelse ved Domslovene. I Henhold til disse Meninger, udtalte af Indenrigsministeriet, blev der reist Sag af Amtmanden over Sorø Amt. Sagen blev paadømt ved Underretten og indstævnet for Overretten, men paa Grund af, at Regjeringens Sagfører havde fulgt en Fortolkning af Formerne for Sagen, som Retten ikke billigede, blev Regjeringens Sag afvist. Regjeringen henvendte sig da til sin Generalprocureur for at raadspørge ham deels om Formerne for Sagens Indbringelse

paany og deels om selve Retsspørgsmaalet, og Generalprocureuren afgav da sin motiverede Betænkning, hvori han blandt Andet siger, at det efter hans Anskuelse ikke kan være afgjørende med Hensyn til, om en Eiendom skal være Fæstetvang undergivet eller ikke, om den er over eller under een Ed. Hartkorn, men at det maa afgjøres i hvert enkelt Tilfælde efter de concrete Omstændigheder, da der er flere Data, som kunne faae Indflydelse paa Spørgsmaalets Besvarelse, og navnlig nævner han, om Tilliggendet, naar det er over een Ed. Hartkorn, har havt denne Størrelse allerede efter den ældre Elybsætning eller kun efter den yngre, samt om det har været Praxis der paa Stedet, at Bortfæstning har fundet Sted, eller om det har været Praxis, at Bortleie har fundet Sted. Vi see altsaa, at man, hvilken Anskuelse man iøvrigt har havt om dette Spørgsmaal, her har en temmeligt broget Samling af Meninger om, hvad der er rigtigt. Sagen blev efter de Former, som Generalprocureuren raadede Regjeringen til at følge, paany indstævnet for Retten. Overrettens Dom faldt den 13de October 1851, og denne Dom blev stadfæstet in terminis af Høiesteret den 15de October 1852. Altsaa er denne Høiesteretsdom den vigtigste Maalestof, man har, for Lovgivningens Mening om dette Punkt, og da Overrettsdommen er stadfæstet in terminis, kunne Overrettens Motiver her anses som ogsaa værende Høiesterets Motiver. Vi finde da i Præmisjerne til denne Dom, at den høieste Ret her i Landet har antaget, at uagtet der i mangfoldige særlige Love er opstillet den Forffjel, at hvad der er een Ed. Hartkorn, er Gaard, og hvad der er under een Ed. Hartkorn, er Huus, er dette dog ikke nogen almeengyldig Regel. Det hedder derpaa i Dommen: „Da nu fremdeles den hidhørende Lovgivning, in specie Forordningerne af 19de Marts 1790, 25de Marts 1791 og 9de Februar 1820, kun nævner Gaarde som Gjenstand for Fæstetvangen, da derhos de omhandlede Steders Tilliggende ialfald ikke betydeligen overstiger een Ed. Hartkorn, og da de hidtil ei have været benævnedes eller bortfæstede som Gaarde, skjønnes den omspurgte Forpligtelse for ved-